

■ ■ ■ *Két part között* ■

ÉRVELÉS

– Azt mondtam egyszer komoly emberek között, hogy nekünk, délvidékieknek vannak mágikus helyeink – jelenti ki Istók Jóska cimborám, miközben gyöngyöző bátkai bort tölt poharamba.

– Mágikus helyeink Délvidéken? Egyáltalán léteznének ilyenek? – hitetlenkedem. – Leszállt hozzánk az Úristen valamely angyala? Talán főangyalt is küldött az Úr erre felé, de valami miatt mi nem is tudunk erről?

– Tulajdonképpen az Úr csak főangyalt küldhet – bólint régi padtársam.

– Akkor meg ki is jöhetett hozzánk, az énekesnőnk által rezonált Gábriel vagy minden hadak vezére és hőse, Michael?

– Ó, nem. A megnevezettek nem jártak erre, Uriás főangyal is mosolygott csak, amikor a Tiszát és annak alsó folyását emlegettem, mert egyszer megadatott nekem, hogy álmomban a mennyországban járhattam. Még a vállát is megvonogatta a derék Uriás, s ha járt is főangyal felétek, súgta bennfentesként a fülembbe, arról csak a Jóisten krétáz. Rafaelnek meg mindig más a dolga, ő soha nem tévedhetett a tájékunkra.

– Csak az lehetett a hét főangyal közül, akinek neve nem említethető, akinek neve mára kitörlődött az emberi emlékezet és agyvelőrovátkák gigabájtjaiból.

– Uramisten! – kiált Istók Jóska, egyalombéli tejttestvérem, akivel együtt fényesítettük a zentai Árvay-iskola ferencjósok padjait a jugoszláv öngazgatói szocializmus legsikeresebb éveiben. – Uramisten! Pista! Te igazán pogány vagy!

– Krisztus véreként kóstolgom áldott bátkai borod, pogány végképp nem lehetek! – Mágikus helyekről akarsz itt povedálni és nem szent helyeinkről?

– Szent helyek, mágikus helyek, egyre megy!

– Szent hely, kereszténység, mágikus hely, barbarikum!

– Pedig van egy mágikus helyünk!

– No, erre aztán kíváncsi vagyok!

Megtöltjük újra poharunkat bátkai olaszrizlinggel, Vukosavljev Iván, a komédiás küldött kóstolót óborából, amelyet Bátkán érlelt, nyalogassuk, kapjunk kedvet vendégei lenni azon a csudatájón! Jó is a bor, pincemesterhez illő, nem színészhez!

– Nagyot fordult a világ! – rikkantok ízleléssel. – Manapság pincemesterek járhatnak színháziakhoz borkóstolni, mert Iván született vincellér, aki mást mond, hazudik!

– A bora mágikus helyen terem, ez a titka! – fogja meg kezem Istók Jóska.

– Nekünk mágikus helyeink nincsenek!

– Vannak!

– Bátka?

– Bizony, Bátka!

– Hallgatom érvelésedet!

– Egyetlen: soha nem szakították el tőlünk, mert az Úristen nem engedte!

– Széchenyi István mégis elszakította!

– Csak a nevében cselekvők.

– Eltántorították a Tiszát!

– Úgy mondd ezt, mintha a Tisza tántorogna! Pedig ő a józanok józana!

– Átvágták a kanyarulatot, s a zentai szegények, akik itt gubizhattak vagy három esztendeig, áldották nevét mindazoknak, akik betevő kenyeret biztosítottak nekik.

– Te aztán tudod a történelmet!

– Alkalmasint.

– Micsoda ósdi szóhasználat!

– Ám jó a bor.

– Hál' istennek!

Kortyintunk mi ketten, képünk lassan vörösödik, üstökünk még nem füstölög, viszont a bor, az áldott bátkai nedű most lassan tüzel, bölcselet is lakozik benne, csak ezt kevesen tudják. És titkok is benne lakoznak. Emiatt halkabb szóra váltunk.

– Közös dolgainkról, mi délvidékiek, két helyen beszélhetnénk – kezdi Istók Jóska. – A Gyöngyszigeten, mert az is mágikus helyünk, csak eladták, akik elidegeníthették. Így ki tudja, mikor lesz újra a miénk; és Bátka a másik, a Zentáról lefaragott Tündérbert, amely hiába került a Tisza torontáli oldalára, megmaradt Bácskának, megmaradt akkor is, amikor a Tisza valóságos határfolyó volt! Kiszakították volna e területrészt a mi árva testünkéből, de a Jóisten meg nem engedte ezt a cudar atrocitást!

– Igaz – bólintok Jóskámra. – Szent helye Bátka Zentának, megmentette 1970-ben az áradástól, átvágták a töltést, és a város alatt lehiggadt a zavaros, pusztító víztömeg. Aztán arról is tudok, hogy az impériumváltáskor, 1941-ben itt nem a Tisza volt a határ, hanem a Holt-Tisza, amely nem is létezett teljes medrében. S itt jártak át mindenféle forradalmárok, partizánok, fõlszabadítók meg más vajákosok, soha senkinek a haja szála sem görbült, pedig sokunk ellenére cselekedtek ezek a rejtõzõk, de megvigyázta városunk népe kétes vendégeit is, aztán meg véradóval, kegyetlen géppuskaugatással köszönték meg a gondoskodást.

– Így volt, ahogy mondd – bólint Istók Jóska. – És azóta sok mindent átélünk, de leginkább semmi sem változott.

– Változtatni kéne immár!

– Ezt mondanám én is! Bátkára hívhatnánk meghatározóinkat, beszéljük meg közös dolgainkat! Csak ott lehet, másutt immár lehetetlen.

– De ott áram sincs!

– Vízvezeték sincs. Tulajdonképpen semmi sincs ott! Csak éppen mindenünk arra lakozik. Ott vár ránk a megnevezhetetlen fõangyal!

– Akinek a nevét elfelejtettük?

– Akinek a nevét tiltott kimondani!

– Létezik õ egyáltalán?

– Ne félj, Pistám! Kimondjuk a nevét, ha eljön az ideje! Csak Bátkán találhatunk rá a rejtett névre! Mert az a táj elszakított és mégis elszakíthatatlan!

- Szakrális hely!
- Mágikus hely. Egyetértésünk kútja rejlik legöregebb fája tövében.
- Én egy öreg fa törzsébe 1957-ben belefáragtam nevem kezdőbetűit. Azóta bekérgesedett a két betű, ám ott jártam a tölgy törzsénél ezen a nyáron, megtaláltam a forradásokat, az eltorzult betűket, simogattam a varasodást, és lassan alágördült arcomon a könny.
- Nem baj, ha elsírod magad – jegyzi meg Istók Jóska, hogy meglátja tenyértörülközésemet –, öregebb férfiak is el-elsírják magukat néha.
- Néha te is?
- Néha én is.
- De neked itt a bor.
- Nekem itt az áldott bátkai bor. A mitikus helyünkön megtermő.
- Benne van összetartozásunk lehetősége. Csak a korifeusok jönnének már borkóstolni! De nem találnak el errefelé!
- Kompon kell idejárni.
- A mesterségesen elválasztott két partot komp köti össze! Két part között átívelő tölgyekhez kötött kötél köldökzsínórja a mi mikrovilágunknak. Hurkot akartak készíteni ama kötélből a mi számunkra, Úristenünk ezt meg nem engedhette!
- Igazad van, Jóskám! Elismerem! Bátka mágikus fészkünk. Az egyetlen még, a megmaradott. Viharok sem sodorhatták el! És hiszem, hogy megtudjuk a titkok titkával titkosított főangyal nevét is, hogy végre szólhassunk hozzá, hiszen atyánkfia ő, senki átka rajta nem foghat!

A BÁTKAJ KOMP

Utolsó kapocs. Köldökszinórkötél.

Szétvágott egység: két part között.

Lélekben, álomban, félálomban, leginkább hajnalonként fel-fel-tűnnek azok a képek, amelyek kötnek engem valamihez, valakihez. Most napok óta a bátkai komp sejlik fel. Partokat összekötő évezredes vízi alkalmatosság.

Két part.

Két szemben létező világ.

Valaha egység. Erőszakosan szakították szét őket, közbeékeltek a Tiszát. A kedves folyó soha nem akart így partot szakajtani. Nagy kerülőt tett kelet felé, vigyázott, megmaradjon örökre, amit Isten megteremtett, mert az szent. De az ember, az erőszakos, az örökkévalósággal is dacoló, aki azt hiszi, munkája megváltó a jövőre nézve, belekontárkodik az isteni alkotásba, s olyat tesz, amelyet nem volna szabad. Átvágta a szelíd kanyart, elhordta a bátkai dombot, eltörölte a középkori Castrum Batka emlékét is, és aztán, művét befejezve ott verte a mellét a mesterséges parton és kiáltott az ég felé: „Hajózható folyót cselekedtem!” Mert igazából teremteni nem tudott.

Hajók addig is úsztak a Tiszán, dereglyék, olyanok, amilyenek erre a folyóra valók, hogy merülésük ne legyen mély, mert nyaranta sok a sekélyes. Kotorták a medret, de a víz lelke nem hagyta magát, hozta a homokot, s mindig újraépítette százezer éves mederbéli várait.

De a két új partot, amelyeket az ember az eredetiek helyére vétkezett, a folyó nem szüntethette meg.

Arra más emberek vigyáztak, hogy ne két part legyen. Azok az emberek, akik itt születtek, akiknek a bátkai rész éppúgy szülőföldet jelent, mint a zentai rész, mert nem is jutott eddig eszükbe, hogy ilyen elválasztásszerűen fogalmazzanak, mint én tettem. Igaz, ma már nincsenek olyan élők, akik emlékeznének a másmilyen állapotra, arra, hogy kanyargó volt a Tisza, s nem kiegyenesített, csatornához hasonló. Mert eljön az idő, hogy a területek, szülőföldek csonkolására csak hagyomány útján emlékezhetünk, hiszen az ember élete véges.

De az eljövendő generációk lelkébe kell plántálnunk minden örökséget! Ez a mindenkori szülők egyik legfőbb dolga. A jelenben élők meg az, hogy megőrizzenek minden értéket, hiszen azok jelentik az örökséget. Vannak, akik önként mondanak le az örökségről. Úgy tudják, joguk van ehhez, mert tulajdonuknak hiszik örökségüket, s nem gondolnak arra, hogy utánuk is következnek utódok.

Száz éve biztosan jár a komp. Helyesbíték: járt a komp. Most pihen. Kikötötték. Álmodik a terület megtartója. Léleknyerő alkalmatosság, s bizonyosága az örök egységnek. Mert akkor is zavartalanul járt, amikor a Tiszát határfolyóvá tették. De ezen a szakaszon megmaradt az évezredes rend, s azt nem kérdőjelezte meg még a fegyver erőszaka sem. Itt jártak át, akiknek rejtett dolguk volt akkoriban, akikről később utcákat, tereket neveztek el, akiknek szobrokat emeltek. S nem esett sem halál, sem letartóztatás, Emléktáblát sem rakott oda senki.

Egyszer azért csak esett emberhalál is errefelé. Emlékét két kút betonkávája őrizte a Bátkai úton, mert ott látszottak a sorozatlövéses becsapódásai mindaddig, míg be nem temették az újabb generációk az évszázados út menti kutakat. 1944. október 8-án itt kelt át az oroszok némely csoportja, előőrse, s tűzharcba keveredett a német katonákkal. Bűn János szerint, aki Bátka örök szerelmese volt, két német esett el, egy katona és egy őrmester meg egy orosz hadnagy. Az orosz hadnagyot a polgármesteri ház melletti téren temették el az övéi katonai tiszteletadással. Sírja ott is volt sokáig Stevan Sremac, Zenta nagy szülőttének szobra közelében. A németeket a Bátkáról hazatérő zentai magyarok hantolták el az út mentén. Sírjuk helyét csak mutatta Jani bácsi, talán ott van, de ott csak csalán nőtt és ördögcérna. „Honnan tudja mindezt, Jani bácsi?” kérdeztem annak idején. A válasz nekem volt csak meglepő. „Mi aznap szüreteltünk. Meg mások is. Voltunk akkor sokan Bátkán. Az oroszok nem bántottak minket. Még segítettek is a parasztkocsikat feltolni a zentai partra. És a sorozatokat is hallottuk. Láttam is az elesett katonákat. A sírdombokat eltüntette az idő vagy némely emberek is segítettek neki.”

Sokkal később Balázs bácsi, a révész is elmesélte nekem ugyanezt a történetet.

Szólhatnék arról, amikor Bátka hátára vette Zentát és menekítette, mert a kistöltés átvágásával leapadt a víz, nem vitte el a várost. Történt ez 1970 júniusának elején, amikor itt a korai cseresznyét csónakról megszédhették, de abban az évben mást ott szüretelni nem lehetett. Ám nem költöztették ki a kórházat, ahogy a sajtó írta, és nem öntötte el az ár a város alacsonyabb részeit. Én akkor jártam ott. Szomorú volt bizony Bátka arca. De látott minket. A szőlők újrafakadtak, s később visszaadták az elorzott termést.

Vagy szólhatnék a kedves nénikről, bácsikról, akik javarészt már ott álmodnak a Felső- vagy az Alsóvárosi nyugvóhelyeiken, s akik, hogy a gyerekek, unokák ritkán jártak velük, kosaraikban kicsi kutyákkal keltek át reggelenként a kompon, s velük beszélgettek nap-hosszat. S hordták a termést a zentai piacra, s ott mindig akadt vevő a bátkai árura.

Vagy szólhatnék Béla barátomról, akivel együtt koptattuk a padot az Árvay-iskolában, aztán sorsa Genfbe röpítette, s onnan járt vissza nyaranta gyerekeivel, akik itt tanultak magyar szót a francia mellé, s akiket itt tanított vízbe ugrani a bátkai kompról. Én csak Szabadkáról jártam vissza, és nem csak nyaranta. Szüretre is, horgászni is a Holt-Tiszára.

De főlemlíthetném Ivánt is, a színész-rendező, a színidirektort, akit a szerelem szele röpített Zentára, s hites felesége mellé új szerelmet talált a Bátka személyében, s beleszeretett ebbe az asszonyba is, halálosan! Szőlőt telepített, házat épített e szabad részén szorongatott világunknak, s egy nyári alkonyon vérpiros borával, amelyben, mint tündérlány, a leáldozó nap sugara fürdött, híven és alázattal áldoztunk Noé apánk emlékére.

És mit hozott nekünk, zentaiaknak, Tisza menti írónknak az idei, 2011-es esztendő? Dumás (Beszédes István) József Attila-díjat kapott! Élő szobrunk, utolsó magyar gimnáziumunk igazgatója, dr. Szeli István akadémikusunk mellé személyében fősorakozott az újabb generáció! Gratulációmra azt írta vissza, cukormentes kólát

iszunk, ha találkozunk. Nekem kedvezett ezzel, hisz ismeretes István előtt is kegyetlen diabéteszem. Én meg Iván barátunk vendégszeretetét és a borok iránt elkötelezett odaadását ismerve rádörrentem, rizlinget iszunk vagy SÁRDONIT, így, fonetikusán, nagybetűvel küldtem a borfajta elnevezését, hogy tudja, érezze, nemcsak velem kell koccintania zentai pohárt, ha otthon járok, hanem sokunkkal, akik szeretjük, elismerjük és tiszteljük őt! És adja Isten mindezt mindannyiunk egészségére! És adja Isten, hogy egy gyönyörű napon, amikor lelkünk biztosan tiszta lesz, Bátkán kocinthassuk poharunk egymáshoz a Vukosavljev-szőlőbirtokon, mert az lenne az igazi!

Ó, de én elkalandoztam múltból a jövőbe! Térj vissza, gyönyörű emlék, mert úgy lesz igaz Iván borának tisztasága és évezredek magyarsága is!

Sóhajomra visszakanyarodik a múltba az éltető szőlőinda.

Emlékszem klottgatyás világom gyönyörű nyarára, amikor a kifolyós kutat fúratták a bátkai szőlősök a Tisza-mederben. Meztelen lábam nyoma ott maradt a régi Tisza-fenek homokjában.

És elevenen él még bennem az a nap, amikor fiamnak bemutatam a bátkai kompot, a révészt, a békát, amely nem brekeg, mert fából van és arra szolgál, hogy húzzák vele a kompkötelet. És ugrálni tanítottam őt a kompról a Tisza vizébe, és tiszta lelkiismerettel magyarázgattam, hol is a mi bácskai magyar világunk, meddig van az odaát, ami a Tisza túlsó partján a bánáti oldal, hol kezdődik a bátkai part, s meddig bátkai a part, amely soha nem lehet bánáti, és miért, és honnan bánáti újra az oldal. És miért zentai itt a part, és miért nem bácskai oldal? (Kedves Olvasóm! Ugye nem vagyok túl komplikált? De a mi életünk és világunk nem egyszerű.) A kérdésekre a válasz nem csak nyelvi kérdés. Ez létkérdés. Önazonosság.

Gyöngyszem fészünk rakták ide a századok. Szülőanyánk öle e táj. Szívünk dobbanása.

Bácska.

A Tisza bal partjának keszegpikkelynyi része soha nem volt Torontál, nem is lehetett Bánát. Az mindig bátkai part volt. És soha nem nevezték oldalnak. Mert az a rész soha nem oda, mindig ide

tartozott. Része a szűk szülőföldnek. Része életünknek, gyerekkorunknak, ifjúságunknak, öregkorunknak. Örök idetartozásunknak. Megmaradásunknak. Egyik éltető gyökerünk.

S a komp az éltető kapocs. Ha nincs, bánáti a part.

Erőszakosan szabdalták szét szülőföldünket. Bennünket, itt élőket soha nem kérdeztek, mi a véleményünk, így akarjuk-e, jó-e nekünk mindez. Kivárnak, talán elfeledjük, mi volt, milyen volt valaha ezen a tájon. Elvágtak erővel más köldökzsinór-kompköteleket is rétjeink, legelőink, erdeink és birtokaink között, számunkra élhetetlenné tették Édenünket, amelyik esetlegesen sodródik parttól partig.

Részünkről a komp uralmi eltüntetésének elfogadása az erőszakos szülőföldszabdálás önkéntes szentesítése lenne.

De mi mindannyian tudjuk: a kompjártat él.

Az én vagyok, az te vagy, az ő.

Az mi vagyunk.

Életjel rólunk, ameddig közlekedik két olyan part között, amelyet ember cselekedett Isten szent teremtése ellenében.

A SZŐCS FIÚK

Jelen írásom rendhagyó, csak egyirányú kompjárásról beszél. Bátkáról a zentai partra. Sokszor megtörtént ez a nyolcvanas években, midőn Szabadkáról hazatértem, aztán apám biciklijével a töltésen karikázva eljutottam a célig. Vissza mindig a komp hozott, ez így természetes, szülővárosom és a tőle elvágott Éden között az a hatalmas fákhöz erősített kompkötél bizony valóságos köldökzsinór.

Gimnáziumi osztálytársammal, Szőcs Árpáddal és ikerpárjával, Miklóssal nyomogattuk a pedált, meglett emberek, családapák, Zentára hazatérők. Az ikerpár nem volt egy évfolyamos a gimiben. Miklós esztendővel előttünk járt, Árpád egészségügyi okok miatt késett. De mindhárman elkerültünk Zentáról. Árpád Adán ügyvédként praktizált, én Szabadkán voltam színigazgató meg főiskolai tanár. Miklós is Európa legnagyobb falujában dolgozott vízügyes mérnökként, munkába menet szinte naponta találkoztunk egymással, kézszerítés után szó szót követett. Miről is? Természetesen Zentáról, az ifjúságról, a diákkorról. Egyszer Bátkáról is szót ejtettem neki, Miklós meg Árpádnak mondott csuda dolgokat e tájról, így nem véletlen, hogy összehoztunk egy közös kirándulást a világ legszebb szögletébe.

A Szőcs gyerekeket régtől ismertem, édesanyjuk hetedik-nyolcadikban magyartanárom volt az Árvayban, igaz mesterem, aki nem pofára mérte az osztályzatokat, hanem teljesítmény szerint. Szerencsém volt vele kapcsolatosan, esetemben ő még fiatal volt, energikus, tenni vágyó, és szívvel-lélekkel pallérozni akarta az alvégi meg a Tisza-parti nebulókat. Hitte, hogy szükség van rá e tájon. Akkoriban nagy volt a hiány képzett pedagógusokban, hagyták hát őt nyugodtan dolgozni. Ám az idő múlásával hivatalos helyek és uborkafára fölkapaszkodott semmi személyek megtépázták e magasan képzett pedagógust testben-lélekben! Nyugdíjaztatásig, majd négy évtizeden át, esztendőnként hosszabbították meghatározott idejű szerződését, állandó akadályokat gördítettek állampolgársága elé. Pedig a Debreceni Egyetemről, cívisportáról hozta párja menyecskének Zentára, amikor még egy országban volt a két város,

középiskolában is katedrára állhatott volna, ott aztán tényleg komoly hiányt kreáltak hivatalosék magyartanárból, ám a zentai gimnáziumba csak szülői értekezletre járhatott a kedves tanárnő. Ment is ő állhatatosan, öt gyermeke végzett a sokunknak kedves alma materben. Emberségéért, szakmai tudásáért, eredményeiért meg is becsülhette volna őt szülővárosom, de döntési helyeken sok irigye akadt. Pedig nem volt hétköznapi ember! Trianon után az Erdélyből elűzött és Rómában befogadott Csűry Bálint tudós tanár úr, a nagy néprajzos elme diákja volt, miként tanszéki mentorom, dr. Penavin Olga is, az örök Tanárnőnk. Mindkettőjükre nagyon büszke vagyok, és úton-útfélen hangoztatom, általuk magam is szegről-végről Csűrytanítvány lennék.

Kicsit messzire kerekedtem, térjünk hát vissza a Tisza-töltésre, karikázzunk Bátka felé! Jobbról füzek, néhol a Tisza is betükröz, balról szántóföldek, szivattyútelep, távolabb Szentmiklós tornyai.

Aztán Bátka. A Szőcsöknek valami hétköznapi világ, nekem igazi ünnep. Nekik hűs víz a Holt-Tisza medrében fűrt kútról, én meg hazatértem.

Körbejártunk minden érdemlegest, fürdöttünk a Szakadásban, ugráltunk fejeseket a parthoz simuló kompról. Jól éreztük magunkat. A csöpp tó fölött újrakezdtém a csodás keletkezéstörténetet, de Miklós, a vízügyes mérnök leintett:

– Az szinte lehetetlen, hogy gátszakadás miatt itt akkora erő szabadult volna föl egy ideiglenes tározóból, hogy egy ilyen gyönyörű tengerszem keletkezzen.

– De hát ezt mondják!

– Aki mondja, nem tudja.

– Mikor keletkezhetett, Miklós?

Árpád leült a nyúlgát partján a fűbe.

– Nem mindegy? – kérdezte tőlünk.

– Nem – válaszoltam.

– Ez ősi tó – magyarázta Miki.

– Hogyhogy ősi?

– Sok ezer éves.

- Ez nem lehet – bizonytalankodtam.
- Dehogynem. Csak ezer éveken át nem volt tó. E csöpp tündértükör a Holt-Tisza része.
- Egyidős a Tiszával?
- Pontos az időszámításod.
- Akkor mese a negyvenkettes gátszakadás?
- Igaz lehet, csak az nem volt gátszakadás. A víz betörhetett ide, de azt hiszem, inkább beengedték Bátkára, aztán itt vághatták át a töltést, amikor leapadt a meder.
- Az a kifolyás mélyíthette a tavacskát?
- Talán. Eleje lehetett vad kitörés. Ámbár, nem nagy a szintkülönbség, inkább szelíden folyhatott a megfogott ár kifelé.
- Bátkából rontó erők nem származhatnak.

Hazafelé a kompon ismerősként üdvözlöttük egymást a bátkaiakkal, egy-két mondatot váltottunk, rólam, családomról mindenki érdeklődött. Bemutattam a Szócs gyerekeket, akiknek jólesett, hogy anyjukról szinte mindenki tudott. Nem csoda, hiszen főleg alvégiek és Tisza-partiak utazgattak a két bácskai part között.

Visszafelé karikázásunk a Bátkai úton szó nélkül telt el. Törvényszerűen megálltunk az Adai utcán, kerékpárjainkat a Kiss kocsmá előtt akácfához támasztottuk, megszemjajztunk kegyetlenül, neki is ültünk azonmód a pompás korsóknak. Nagy kortyok után Árpád, osztály- és kenyeres társam, Adán az atyai ügyvédi irodát továbbműködtető jogtudor szólalt meg:

- Szép ez a Bátka. Ám a visszaút volt különleges.
- A komp?
- Az emberek.
- Az emberek?
- Ott egy igazi család él. Szeretik egymást. Mindenki mindent tud a másikról. És milyen segítőkészek! A megpakolt kerékpárokat mindig ketten tolták fel.
- Mi is segítettünk.
- Ez természetes.

– És a lovak is milyen szépek! – toldotta meg Miklós. – Mind a hatot megszeretgettem, megpaskoltam nyakukat és tomporukat. Istenem, esztendőök óta nem érintettem meg egy lovat sem! Pedig igazán szeretem őket!

– A kiskutyák is nagyon kedvesek! – toldotta meg Árpád.

– Ők a néikkel utaznak a csomagtartóra fölakasztott kosárban – magyaráztam. – A nénik nincsenek egyedül.

– A fekete nénik... – sóhajtott Miklós.

– Legtöbbje már özvegy. Igazából Bátka se kéne nekik, de ott az életük.

– Az emlékeik.

– Azt hiszem, a néhai bácsik is velünk együtt keltek át a vízen – toldotta meg Árpád.

– Ilyen a hazafelé út.

– Talán ilyen a nagy utazás is?

– Arra a különös partra? Kharón ladikja lenne a csudálatos vízenjáró? Talán nem az. Reménykedem.

Árpád és Miklós is átkeltek immár valami lélekvesztőben ülve valami hullámzó, sebes sodráson, én meg évente néhányszor meglátogatom szüleimet meg apósomékat a zentai Fölsővárosi temetőben. Ilyenkor virágot viszek ott nyugvó osztálytársaimnak, így Árpádnak is. Kicsit elüldögélek nála, s mindig csodálattal tapasztalom, nem teremhet csönd sírja mellett, mert szívem dobbanása pont olyan hangot érzékeltet minden idegsejtemben és tudatomban, mint a bátkai komp hazafelé úszó tükörlelkének ritmikus őséneke.

SZEMFÉNYVESZTÉS

– Harmincegy év! – csapta poharát Ljubiša Istók Jóska borpincéjének előterében, amelyet Jóska kényeskedően rezidenciának nevez, hiszen Bátka nagykövetének tartja magát, akit a kedves Szőlőország Zentára akkreditált.

– Kibírtuk ezt a hosszú időt a Marsall nélkül, ki hitte volna? – mosolyog Istók Jóska, megpödörve őszülő bajuszát, a legjobbkor, nedves éppen kicsit a rizlingtől.

– Nem bírtuk ki! – hörgi Ljubiša. – Egymás torkának estünk, széthullott a gyönyörű haza, mi lett belőlünk, mindannyiunkból?

Istók Jóskáról beszéltem már, együtt koptattuk a padot annak idején az Árvay-iskolában, ám Ljubišáról nem szóltam még. Ő különös kiágazása a Hercegovinából Zentára telepített családjának, mert kisgyerekként áttört fülén a magyar nyelv is, bírja is, használja is, sok magyart megszégyenítő módon. És magyar lányt választott párjául, gyermekei is kommunikálnak mindkét irányban. Ljubiša óvodába is velem járt, végig a Tópart utcán, a Gombos-óvodába. Fehér Magda óvó néni taníttatta vele is a magyar énekeket, és a nyelvünkön alig megnyikkanó anyja ezt akkor természetesnek találta. Igaz, később, sokkal később megtudtam azt is, hogy környezete igencsak megszólta a liberális mamát, és Ljubišát is a partvonal mellé szorították társai az iskolában. De megindult később az olvadás körülötte, mert más gyermekek, főleg a lányok, bizony megtanultak magyarul is. A kolóniai szerb vagy feketehegyi vénasszonyok szintén, mert a zentai piacon még ma is leginkább egynyelvű a kommunikáció.

– Mi még csak mentünk valamire – néz a szemembe Ljubiša –, de a gyerekeink? Belőlük semmi nem lett! Elveszett generáció!

– Talán mégsem.

– A lányom orvos – mondja a társam –, londoni orvos. Unokáimat évente egyszer látom. A férje indiai származású, szintén orvos. A londoni unokáim nem tudnak sem szerbül, sem magyarul. Vén fejjel angolt biflázok, hogy legalább azt elmondhassam nekik, a két gyönyörű kislánynak, szeretlek benneteket, drágáim, nagyon szeretlek benneteket!

Ljubiša nem szégyelli könnyét.

– A fiam meg, akiben annyira bíztam, megszökött a behívások elől. Hiába mondom neki manapság, amnesztia van már, ő ezt el nem hiszi, mert errefelé, így mondja, nem hihető el semmi, különösen nem az, amit a politikusok mondanak.

– Törvény is van már az amnesztiáról – szól közbe Istók Jóska.

– Van – bólint Ljubiša. – Talán van. Szegedig jön a fiam, ott találkozzunk. És sírunk. Nincs is mit beszélnünk, mert be nem fejezhetjük a mondatot, elcsuklik a hangunk.

– Hát fura egy világ kezdődött kilencvenegyben! – mondom.

– Fura? – kérdi Istók Jóska olyan hangon, amely sikoltás is, megdöbbenés is, félelem is.

– Ne mondd, hogy normális!

– No, azóta sem normális semmi! Kezdték Borovo Selóban, kegyetlen kivégzés volt ottan! Miért is? Megmagyarázza minékünk meg a világnak a hivatalos magyarázógép, ez a politika, de emberi korlátainkkal fölfogni mi ezt soha nem fogjuk.

– Megemészteni sem! – veti közbe Ljubiša.

– Megemészteni? – kerekedik hatalmasra szeme az én volt padtársamnak. – Könnyű neked filozofálni! Engem behívtak, háborúba mentem, akaratom ellenére. Pedig föllázadt Zenta, sikoltoztak asszonyaink, de magukra maradtak. Magyarok ellenkezése lett az egész! Talán tényleg az is volt. Más nemzetiségű zentaiak nem voltak a tüntetők között.

– Voltak bizony!

– Lehet, voltak valahányan. Te ott voltál, Ljubiša?

– Én akkor éppen nem mozdultam ki a házból.

– Én meg elmasíroztam, öreg. Mert énrám, zentai magyarra, nagy szükség volt a horvát határszélen. Megjártam Vinkovci környékét, ahol ugyancsak lőttek ránk a horvátok. Nekünk meg négy napig muníciót sem osztottak, így nem is lőttünk vissza. Békés egység voltunk. Tiszta magyar század.

– Engem nem hívtak be – hajtja le a fejét Ljubiša.

– A tisztjeink java része azért szerb volt. De a legénység egytől egyig magyar!

- A fiamat is behívták – suttozta Ljubiša.
- Jól tette, hogy lelépett – vet véget a kényelmetlen vitának Istók Jóska. – Ügyes fiad van. Mindig köszönt nekem, ha találkoztunk.
- Már évek óta arról álmodom, hogy a gyerekeimmel és az unokáimmal sétálok egyet a zentai Tisza-parton.
- Megéred még, barátom – mondom Ljubišának. – Szép séta lesz. Mindnyájan megcsodáljuk a boldogságodat!
- Ő ismét a könnyét törli.
- Könnyű nektek, magyaroknak! – néz teletöltött poharába régi barátom. – Ha el is hagyták a gyerekeitek a családi tűzhelyet, csak a szomszédba távoztak, és hazajárnak immár. És tudják nagyapáik nyelvét!
- Én a fiam után mentem – szólok –, de ez sem teljesen igaz. Munkahelyet sem kaptam itthon, kigolyóztak mindenünnen, akármit is tettem! És bizony Milošević végül engem is megtalált, aztán kilencvenötben nem akarta bírni nélkülem.
- Te meg?
- Én már akkor az Egyházasdengelegi Általános Iskola igazgatója voltam, Magyarországon, mert csak ott tudtam elhelyezkedni. Palicsi szomszédom, aki a postámat és a küldeményeimet kezelte, rám szólt a telefonban, maradj, szomszéd a seggeden!, ott vagy a legjobb helyen! Nem is mozdultam Dengelegről...
- De a nyelv nem volt akadály! – kiált Ljubiša.
- A magyar nyelv neked sem akadály! – vágok vissza. – A fiadnak sem lett volna!
- Ő Kanadába ment. Az egyeteme félbemaradt, talán soha meg sem lesz. Most ott favágó. Beszámolói szerint megvannak.
- Biztosan így van – nyugtatom Ljubišát.
- Talán így van. Ha Szegeden találkozunk, egy napot vagyunk csak együtt, mert a szálloda nekik drága. A japán menyem meg csak kezét fog velem, eddig nem csókolt meg sohasem.
- A japánok, lehet, nem csókosok.
- Lehet.
- Koccintunk csak, és nem is szólunk. Így van ez jól.

■■■

Azért mégis megtörik a csend.

– Harmincegy év – kezdi Ljubiša. – Azóta erre csak a korrózió.

– Idefigyeljete! Váltasuk a témát! – kiált Istók Jóska. – Varázslatot tanultam. Megmutatom.

Nézünk rá mind a ketten, mutasd, öreg, mit tudsz?

– Nem csalás, nem ámítás! – kiált a házigazda.

– Jóska! – állítom meg barátomat a csuda kivitelezésében. – Rodolfo régen azt szuggerálta a fülünkbe, vigyázat, csalok! És csalt, és mi nem hittük el a szemfényvesztést, mert mást láttunk!

– Jól mondod, Pista! Szemfényvesztés! Ez az igazi kifejezés! Ó, de nagyon pontos! Ez harmincegy éve a világunk!

– Hát ebbe belefért a háború is – mondom.

– Belefért az! – morog Istók Jóska. – De az áldozatok vére elfolyt. Mégsem volt az némelyeknek szemfényvesztés!

– Hát nem – bólint Ljubiša. – Hol vannak a gyerekeim, hol az unokáim?

■■■

PÁLINKAFŐZÉS

Különös képet kaptam osztálytársamtól, akivel hajdanán együtt koptattuk az Árvay-iskola megfaragott fenyőfapadjait. Bátka szerelmese ő is, én is, s velünk együtt sok-sok zentai. A rendhagyó fölvételen a bátkai komp látható, a rév(ész)ház, néhány ember, ám emiatt még nem lenne fókuszáltan figyelemre méltó. De a fotó súlypontja egy pálinkafőző kazán, ott a kompon, a Tisza vize fölött, s látszik az is, a jelenlévő férfiak azon szorgoskodnak, üzembe helyezték a rézüstöt! Üzembe is helyezték, hiszen nem akármi történet esett meg akkor arrafelé: a Zentai Pálinkabírálok Társasága tartott gyakorlati ismeretszerzéssel egybekötött bemutatót. Az érdekelteknek és a kíváncsiaknak azt szemléltette, hogyan kell helyesen pálinkát főzni. Nagy Abonyi Attila főzdéje utazott a kompra, s e pompás helyszínen királyi nedűt csurgattak le a rézcsövön.

Nézegetem a fölvételt, szinte hinni sem tudom, hogy ilyesmi megeshetett azon a különös vízi járműn, amelyhez gyermek- és ifjúkorom megannyi élménye kötődik. Lelkem színpadán leginkább a vízbeugrások jelennek meg, a gyerekzsivaj, a vetkőző lányok különös átváltozása, első férfias szívdobogásaim, a legszebb tiszavirágokkal folytatott kommunikációk közbeni arcpirító megkukulásaim; de végül csak összejött egy-egy korzóséta, mert akkoriban még szép Zentám színe-java esténként el-elzarándokolt a gimnázium elé, el a Tisza-partig, és a fiúk keze a sötétes helyeken megtalálta a lányok apró tenyerét. S az a kézszorítás...!

No, de maradjunk a pálinkafőzésnél, mert a kapott fényképen régi lányok nincsenek, a tiszavirágocskák csak a lélekben ugrálgatnak pompás fejeseket, a valóságban ők már unokácskákat pásztorolnak, amiképp az enyém is, az, akinél a lóganés kompedeszkákon megtört legénykebéli kukaságom, aztán az élet folyt tovább, és a golya is tette a dolgát.

Szerettem volna jelen lenni a kompon főtt pálinka kóstolójánál, mert jó torkokat gyantáztak meg véle.

Szüretre mentünk, kotyogtattuk a szőke vizet. Szelíd lovacsákák prüszkölgettek, kicsi kutyácskák kukucskáltak asszonyságok csomagtartóba akasztott kosaraiból, és csönd volt a kompon, mert Polyák Antal bácsi mesélt. Aki emlékszik regélőnkre, tudja, a Dobogó (Dózsa György) utcából való szabómester volt ökelme, aki az olló és a tű helyett a bárkai világot szerette igazán.

Akkor esett meg e történet, amikor még vad fináncok járták a mi világunkat – kezdte mondókáját a mester úr –, mert nem engedték a kisüstöt, elkobozták, ha tehették. Kegyetlen, más nyelvű vérebei voltak ezek az alakok egy tenyérbe szöget verő hatalomnak, de nem léteztek pecsovicsook nélkül, és a mi tájunk mindig kitermelte a pecsovicsoot. Eperérés után, a cefre kiforrásakor kezdtek el szimatolni ezek az állami kullancsook, de hát a nép leginkább megelőzte a tragédiát, még a haragosok is értesítették egymást, eldugni a kazánt és a rézcsövet!

Talán Tiszánk is hallgathatta az elbeszélést, mert a kotyogás alig zavarta a reggel áhíthatát.

Megesett aztán az egyik alvégi portán, hogy javában csurgott már a vodka, amikor odaért a fekete hír, nem tehettek mást, szétkapták a pálinkafőző kellékeket, aztán hevenyészve eldugták őket.

Hát az nehéz lehetett – szólt közbe anyám –, szaglott a főzet mindenfelé.

Nehéz, nehéz – mosolygott Polyák Antal bácsi –, de mégis sikerült! Pedig a ház előtt is eperfa állt, kettő meg odabent az udvarban, és a tiszta járda meg a rendes udvar árulkodott ám, mert a fák alatt egyetlen rothadó szemet sem találhattál! Az állam kopója érezte, hogy e házban delikvensen lakik. És jól érezte. De nem akadt horogra az alvégi magyar!

Az hogy lehet? – kérdezte a kompon álló kórus.

Kikerekedett mindük szeme a kíváncsiságtól és a csudálattól, úgy-e? – nevetett hatalmasat Anti bácsi. – A gyerekszáj volt a megoldás.

A gyerek? – állt meg a révész Balázs bácsi kezében a kompötél húzására szolgáló béka.

A gyerek szája: Isten szája! – így Antal bácsi. – Ebből indultak ki a gaz fináncok is. Mert nem a főlnőtteket kérdezték, hanem az udvar közepén álló kisfiút.

Hol van a kisüst, te gyerek? – fordította a mord finánc szavát a pecsovics.

A kutyalukában! – válaszolt bátran a gyerek.

Hát a rézcső?

Öregapám lába között a subában!

Köppött egy nagyot a főfinác, megindult a kiskapu felé, utána a kopók, a zsandárok, hátul a pecsovics. Nyaka behúzva, mint a kivert kutya.

Az is az ilyen! Veszett kutya! – bólogattak a jó bátkaik.

Pedig a gyerek igazat szólt – folytatta Anti bácsi. – Az utolsó szóig a színtiszta igazat mondta. A kisüstöt a szalmakazal tövébe dugták egy lyukba, a kutya fúrta azt, s ott szeretett igazán éjszakázni a derék házórző, nem a deszkából készült házában. A rézcsövet meg az ideges menyecske dugta be kínjában és tanácstalanságában apósa lába közé a subába.

Őrizze kend! Takargassa!

Az öreg ott ült naphosszat a kemencepadkán a subában, mert valaha juhász volt, aztán számára suba nélkül nem volt élet az élet.

Nagyot nevtünk mindannyian a kompon, még a lovacsák és a kutyuskák is mosolyogtak. Vagy csak nekem tetszik így erős fél évszázad múltán?

FÉLÁLOMBAN

Kedvesen kotyog a bátcai komp.

Félálomban hallom e különös zenét, amelyet gyermek- és sihederkorom komponál, s látom a nyári nap mosolygó édesanyaképét, szeretettel ébreszti a kompházat, boldogan fölragyognak ablakai, pedig a pókocskák és a lusta révészek firhangot vontak volna e kedves szemecskékre. Kocsik előtt lovacsák álldogálnak jámboran, halkan prüszkölnek, diszkrétek nagyon és illemtudók, parton hagyták gőzölögni a mázolóasszonyok kincsét.

Kerékpárok a korlát mellett meg élteőbb asszonyok kezében, csomagtartóra két kosár akasztva. Egyik-másikból kicsi kutya szemléleti környezetét.

Hallom a kakukkot, száz esztendőt kiált mindahányunknak, szólót füttyül a sárgarigó...

Kakukk is, rigó is itt szólítgat, a százból hatvanhét százaléknál, itt tartok már a réges-rég megjósolt időből. Kipattan szemem, dereng a világ ablakom előtt.

A sárgarigó elhallgat, de pillanat csak, ideül az ablakom előtti juharra, befüttyent lelkembe. Megörülök a korai vendégnek, de botorul az ablakhoz lépek, látnám is citrom zakóját, ám nem sikerül, ő meg elhallgat, talán tovaröppen.

Csönd van még a lakásban, odaülök hát a számítógéphez, kaptam-e éjjel valami üzenetet?

Régi osztálytársam látogatott hozzám, a zentai táj és Bátka szerelmese. Bátkán van szőlőskertünk, írja, odajárok mindennap. Kompon vagy a hídon át, körül. Van két történetem, a kompon hallottam. Ezekből írhatnál valamit, ha van időd és kedved hozzá.

Valami különös áram iramlik testemen és lelkemen át, ébren hallom immár az öreg komp régi kompániájának kommunikációit.

– Nézed őket, mi? – kérdi tőlem Bűn János bácsi, az öreg piktor, akinek a töltésre forgó félholdja csak azért van, hogy mindennap itt lehessen.

– Nézem – bólintok.

– Itt az ideje ennek is.

– Lányok.

– Szépek?

Erre megkukulok. Nem is hallok semmit. Nézem a víztükröt, nyári tündérek táncolnak napsugár ruhában.

Aztán barátom hangja uralkodik.

– Dragomir bácsi, a szomszéd, szerette a pálinkát. Csakhogy az Úristen olyan asszonnyal áldotta meg, aki a két tűzön rotyyantott szesz zsigeri ellensége volt. Óvta is párját szép szóval, könyörgéssel, káromkodással és átokkal – sok eredményt egyik változattal sem ért el. Évente cefre gyűlt és forrt a gyümölcsösben, évente elkészült a néhány hektó pálinka, amelyből nem sokat adtak el, hanem Dragomir bácsi gurgulázta vele napjában többször is rakoncátlankodó torkát. A pálinkafőzés mindig hasonlóképpen zajlott. Amikor megindult a tisztája, Dragomir bácsi megvárta a rézelejét, és hatalmas kortyokat csent belőle. Persze az orvul elkövetett önlopás után elnehezedett gyorsan teste-lelke, aztán megvackolt bódultan valahol, és míg ki nem aludta mámorát, dudálhattak ördögök is a fenekébe, ő ugyan nem moccant, csak horkolt istentelenül. Hát a rézeleje nem inni való! Erős is rettenetesen, és metil-alkohol burjánzik benne. Kidobni persze normális emberek nem szokták, mert fájós lábat, derekat borogatni elsőrangú. Dragomir bácsi gyakorlata szerint való az másra is! Könnyű álma biztosan nem lehetett tőle, mert gyűrött pofával és derékba tört bajusszal ébredt, kandúrképe mindenkit kacagásra késztetett. Drema, a pálinkafőző kellett befejezze a tisztázást, amit nagy morgással meg is cselekedett. Dragomir bácsi, miután megmártogatta zákányos fejét a hideg vízzel telt hordóban és kitörülte szeméből a vakító mámort, ránézett a demizsonjaira, megemelgette őket, aztán, hogy üres palackra akadt, bosszúsan, számonkérően Dremára kiáltott:

– Csak ennyi lett?

Mosolyognak a komp utasai.

– A cefrés hordó története sem kutya! – kezdi mondókáját valaki. – Az úgy volt, hogy a hasas kis hordócskában ringlócefre erjedt, s

a gazdája mutogatta is fűnek-fának, mert büszke volt első termésére. Persze arra nem gondolt, hogy ringlógazdasága megvámolható főzés előtt is. Mert olyasféle történt, igaz, e cselekedethez gyomor kell, de hát vannak köztünk oly teremtményei is az Úristennek, akiknek mindegy, mi kerül a pofájába, lenyeli, csak zsibbasszon és bóduljon tőle. Gyanús akkor kezdett a cefre gazdájának lenni, amikor nem forrt ki idejére, hanem csak későn, s akkor is furcsán. Látta a pálinkafőző is, vállát vonogatta, nyakát tekergette, no, ebből nem sok lesz ám! Hiába bizonygatta sárgacsőrű gazdánk, hogy szemelt, fejtett ringlóból való a cefréje, a pálinkafőző nagy sóhajtással azt mondta, majd meglátjuk. De nem nagyon láttak semmit. Vagy tíz liternek kellett volna lefolynia a tisztán, nem lett az öt sem. És az íze is csapnivaló! Azonban igaza lett a közmondásnak, idővel kikaparta valami tyúk a titkot, mert mihaszna potyázóink végül bevallották, hogy ők dézsmálgatták naponta a cefrét, lefejtették a levét, aztán vízzel pótolták. Jó a cefrelé? – kérdezték a kompon állók. – Jó! – hangzott a válasz. – De a fene egye a disznó pofátokat meg a gegátokat is! – villámlott rájuk egy szájba igencsak markos menyecske. – Közel ne gyertek a mi szőlőnkhez, mert fejbe váglak benneteket a kapával!

És fölremlik a késő délután, a visszatérés ideje. Mielőtt elindulna a komp, nagyokat ugrálunk róla a Tiszába, százszor is. És nagyon boldogok vagyunk. Induláskor az utolsó pillanatban kapaszkodunk föl, csurog a víz rólunk, a lányok boldog cicák, és gyönyörűk, és ott vannak a nagy titkok, azt suttogják egymás fülecskéjébe, ahogy végigülnek a komp oldalán.

– Nézed őket? – kérdi tőlem Bűn János.

– Nézem.

– Most szebbek?

– Sokkal.

Kéjesen kotyog a bátkai komp.

LÁNYOK

Ó, az a kicsi lány!

Tisza-hajú tündére Bátkának, rigókkal, fülemüléssel együtt énekelgető csöppség!

Hazafelé, csöndesen kezdtük a kotyogást, anyám ölébe törleszkedett a picinyke; hamvas, apró cicát ölelt át két karjával drága szülém, s együtt kezdték a dalt, amely vízipókok módján végigcsusszant a rubintos vízen, a lemenő nap is pihent egy szusszantást a fűzfák hegyén, és mi, utasok, emberek, lovacsák és kutyuskák elfelejtettük a napnak fáradalmát.

– Egész nap énekelt – suttogja a csöppség nagyanyja.

– Pálinkát főztünk, s a kisüst népdalba öltözött – toldja meg a nagyapa.

Harmadiknak én csatlakoztam a dalhoz, s mire a zentai partra értünk, valóságos kórus zengett a Tiszán. Balázs bácsi, a révész, megvárta, fejezzük be a nótát, csak aztán kezdte kiereszteni a fogatokat, a bicikliseket.

Aztán múlt az idő, magyartanár lettem az Emlékiskolában, életem első órája meg a hetedik bében zajlott, s a középső sor második padjában ott ült a Tisza-hajú lányka, aki énekével oly meghitté tudta teremteni azt a néhány percet, amit a hazafelé kotyogó komp világa varázsolt a Bátkáról hazatérőknek.

Engem gyorsan elsodort szülővárosomból a kegyesen kegyetlen szél, s hazatérvén a napokban kiültem Tiszánk partjára, mert hol is pihenhetne meg igazán a hazatérő szintarévi? Valakik talán meg is mosolyogtak, mert hangosan köszöntöttem a Révészt. Észleltem, kedvesen vissza is bólintott nékem.

Üldögéltem a szobor melletti padon, alant horgászok próbálgatták a szerencsét, figyeltem őket, de inkább a bevetés mágikusan koncentrikus köreit, el is merültem e különösen jó semmittevésben, s nem figyeltem arra, mi történik körülöttem: kedves árnyék csapódik rám, megáll padom mellett egy asszonyság, kicsi lányka jobbját markolta, őzgidácska, mondanám, de nem szólhatok, mert találkozik a tekintetünk, a mama néz rám, lelke nyitva, mosolyog.

– Leülhetünk?

– Le.

A kicsi lány ugrándozik, de mamája közelebb húzza szívéhez, dúdolni kezd, a szöske meg rázendít, a legszebb népdal, amely megtermett mezei virágaink között. Kis kece lányom fehérben vagyon...

És fölremlik a bátkai komp, anyám ölében egy hasonló hirtelenszőke lányka...

– Emlékszik rám? – kérdi a nagymama.

– Most éppen nem... – dadogom.

– Diákja voltam az Emlékben. Meg az édesanyjával sokat kompozgattam Bátkára.

– Az éneklő lányka?

Fölragyog a szeme a nagymamának, ám az unokácska új népdalt kezd, parti gesztenyéken fészükben kismadarak ámulnak.

– A kis kece lányomról szóló dalt az édesanyjától tanultam, tanár úr. Átkeléskor Bátkára.

Régi diákom mosolyában szülém pillantása is fölébred.

De nekik sietős.

Elbúcsúznak tőlem vendégeim, apró szellő törülgeti arcomat. Itt a padon, a Révész közelében nyár van, Zenta van, megnyugvás van.

De én ott ülök most a bátkai kompon, kotyogunk hazafelé.

Egy kicsi lányka énekel, szemembe néz, aztán egy másik szempár is társul hozzá. Két pillantás lelkembe, s a két szempár immár tündöklő égi csillag.

– Ó, ezek a kicsi lányok! – sóhajtom, és minden fölragyog körülöttem.

